

IK WIL BLOOTLEGGEN WAAR DE MAATSCHAPPIJ FAALT'

TEKST FEMKE VAN WIGGEN

Deze winter komt Toneelgroep Amsterdam met een nieuwe versie van Jean Genets klassieker *De meiden*. In handen van de eigenzinnige Britse regisseur **Katie Mitchell** wordt het een emancipatoir huzarenstuk.

Regisseur Katie Mitchell (52) werkt eigenlijk nog maar zelden in haar thuisland Engeland. Sinds een jaar of tien trekt het buitenland aan haar; in onder meer Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk wordt de Britse gevraagd haar versie van theaterklassiekers en opera's te maken, met de nodige prijzen tot gevolg. En reuring. Want een stuk van Katie Mitchell zal nooit hapklaar opgediend of gladjes weggeslikt worden. Zo maakte ze dit jaar bij het National Theatre in Londen *Cleansed* van Sarah Kane, een rauw stuk over sadisme. Mitchells versie was zo realistisch dat toeschouwers wegliepen of flauwvielen bij de verkrachtings- en folteringsscènes. Laten we zeggen dat ze de controversen niet schuwt.

Toen Ivo van Hove haar vroeg naar Amsterdam te komen, twijfelde Katie Mitchell niet lang: 'Ivo is een icoon. Hij is van een andere orde, en zijn acteurs zijn dat ook.' Dus voert Toneelgroep Amsterdam deze winter *De meiden* op, van Jean Genet. Hierin werken twee Poolse zussen al jaren als dienstmeid bij een rijke mevrouw in het Westen. 's Avonds spelen ze hun mevrouw na, en nemen ze zich voor om haar te vermoorden. Hoe vaker ze dat spelen, hoe meer fantasie en werkelijkheid door elkaar beginnen te lopen.

Mitchell regisseerde dit stuk in het verleden meermaals, in verschillende versies. 'Maar het gebeurt nooit. Het is dramaturgisch zo sterk, de taal is bij vlagen poëtisch. En het is een politiek stuk. Daarbij: door de jaren heen verander je als mens. Ik ben zelfverzekerder geworden, uitgesprokener ook sinds ik *De meiden* voor het eerst maakte.'

Waar blijkt dat uit?

'Ik wil meer dan voorheen blootleggen waar de maatschappij faalt. En daarom wilde ik nu een link met de vluchtelingenproblematiek in het stuk verwerken. Hoe machteloos je bent, als onderdrukte. Verder wil ik op toneel laten zien hoe het is om vrouw te zijn. En daar heb ik het vrouwelijk perspectief voor nodig. Iedere keer weer, iedere keer anders.'

Hoe doe je dat in *De meiden*?

'Er zijn in de hele klassieke theatercanon zo veel stukken over mannen. Maar er zijn er maar weinig die echt gaan over de ervaring van een vrouw. Toen ik dit jaar ter voorbereiding *De meiden* weer las dacht ik: het wordt tijd dat we het verhaal van de vrouw binnen het patriarchaat vieren. Ik word daar steeds uitgesprokener in. Waarom zou ik deze kans verspillen door een stuk te tonen over vrouwen die vrouwen onderdrukken? Dat is in onze maatschappij niet het

dominante verhaal. En dus maak ik van de onderdrukker een man.'

Zullen de mannelijke toeschouwers blij mee zijn.

'Ja, weet je, ik kan niet iedereen behagen. Ik zie zelfs niet in hoe ik één iemand echt kan behagen. En als ik al iemand zou willen behagen, komt die persoon niet naar mijn voorstellingen, weet ik inmiddels. Dat hoeft ook niet. Ik geloof steeds meer dat ik gewoon mijn eigen pad moet volgen en het verhaal moet vertellen dat ik belangrijk vind.'

Wat bedoel je daar precies mee?

'Ik maakte dit jaar ook de opera *Lucia di Lammermoor*, over de onfortuinlijke Lucia die verliefd is op de een, maar door haar broer uitgehuwelijkt wordt aan de ander. Ik besloot Lucia te deconstrueren. We kennen haar als de kwetsbare vrouw die ten prooi valt aan de waanzin en voor wie we sympathie opbrengen gedurende de opera. Dit is hoe we Lucia willen zien. Ik wilde haar minder romantisch laten zijn, sterker. Ik besloot onder meer haar beroemde waanzinsscène aan te passen en gaf haar een miskraam. Een groot deel van het publiek trok dat niet. Het was te expliciet en te confronterend. Te veel vrouw.'

Welke conclusie trek je uit dit soort reacties?

'We gaan achteruit, we raken de laatste jaren in het Westen verder verwijderd van *equality*. En in ieder geval thuis in Groot-Brittannië is er sinds Brexit een nieuwe laag van racisme en seksisme aangeboord. We zijn instabiel. Dat is zorgwekkend, en ik kan er alleen maar tegenover zetten waar ik goed in ben: *a piece of mine*.'

■ **De meiden** is van 11 december tot en met 27 mei te zien, met Chris Nietvelt en Marieke Heebink in de hoofdrollen. Voor speeldata zie tga.nl

